

Tõnis Mölder
Sotsiaalkomisjon

.11.2019 nr 1-6/19-31/4

Arvamus kollektiivse pöördumise kohta
„Eesti vajab kanepireformi“

Austatud esimees

18. novembri istungil koostas õiguskomisjon arvamuse sotsiaalkomisjonile kollektiivse pöördumise kohta „Eesti vajab kanepireformi“. K.a 12. novembril osalesid õiguskomisjoni liikmed sotsiaalkomisjoni istungil ja [21. oktoobri istungil](#) arutas õiguskomisjon narkopoliitikat arutelus osalesid õiguskomisjoni liikmed Jaanus Karilaid, Kaja Kallas, Uno Kaskpeit, Toomas Kivimägi, Tarmo Kruusimäe ja Urve Tiidus. Külalistena osalesid arutelus siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonnajuhataja Veiko Kommusaar, Põhja prefektuuri kriminaalbüroo narko- ja organiseeritud kuritegude talituse juht Rait Pikaro, justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika asekanstler Kristel Siitam-Nyiri ja analüüsitalituse nõunik Andri Ahven, sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Anna-Liisa Pääsukene, Tervise Arengu Instituut narkomaania ja nakkushaiguste ennetamise keskuse juht Aljona Kurbatova.

Arutelude tulemusena leiab õiguskomisjon, et diskussioon kanepi teemal on vajalik, kuid karistuspoliitiliselt ei ole õige muuta lubatavateks tegudeks karistusseadustiku 12. peatüki 1. jaos „Narkootikumidega seotud süüteod“ sätestatud kuriteod. Eesti on ühinenud ÜRO 1961. aasta narkootiliste ainete ühtse konventsiooniga ning 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooniga, mis ei võimalda kanepi tarvitamist legaliseerida. Kanep kuulub Eestis (ÜRO 1961. aasta narkootiliste ainete ühtse konventsiooni alusel) narkootiliste ja psühhotroopsete ainete I nimekirja ning selle käitlemine on seadusega reguleeritud.

Täna on narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse (NPALS) §-s 15¹ sätestatud väärteokoosseis, mis võimaldab omaks tarbeks narkootilise või psühhotroopse aine arsti ettekirjutuseta tarvitamise või väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise või valdamise eest määrata karistuseks kuni 300 trahviühiku suurune rahatrahv või arest. Kanepi arsti ettekirjutuseta tarvitamine või väikeses koguses ebaseaduslik valmistamine, omandamine või valdamine ei ole täna kuriteona karistatav. Samuti on väärteo menetlejal võimalik väärteomenetluse seadustiku (VTMS) § 30 alusel narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse (NPALS) §-s 15¹ sätestatud väärteo toimepannud isiku suhtes lõpetada menetluse otstarbekuse kaalutlusel.

Lisaks on täna võimalik sõltuvuse tõttu narkokuriteo toimepannud isiku suhtes süüteomenetlus lõpetada, kui isik nõustub enda suunamisega ravile ja soostub sotsiaalprogrammis osalema. Narkootiliste ainete käitlemine on keelatud, välja arvatud meditsiinilisel või teaduslikul eesmärgil. Kanepit võib inimesel olla vaid juhul, kui selleks on arsti ettekirjutus. Lisaks on

Eestis lubatud põllul kasvatada selliseid kanepi sorte, mis on kantud Euroopa Liidu sordiraamatusse.

Kanep ei ole legaalne üheski Euroopa Liidu riigis. Riigis, kus kanep peaks legaliseeritama, peab olema võimalik pakkuda sotsiaalseid tagatiseid kanepisõltuvuse raviks. Eestis täna selliseid võimalusi ei ole.

Ligi 60% varavastastest kuritegudest on seotud isikutega, keda on varem väärteo korras uimastite tarvitamise eest karistatud ja kes panevad toime varavastaseid kuritegusid seetõttu, et neil on sõltuvuse tõttu keeruline sotsiaalselt toime tulla. Möödunud aastal oli 10% 3000-st tabatud roolijoodikust narkojoobes. Tegu on vaid väikese osaga reaalsest arvust. Kanepi legaliseerimisega lisanduks arvestuslikult narkojoobes juhte vähemalt pool.

Viimasel kolmel aastal on muutunud kannabinoidide tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired levinumaks. Tervise Infosüsteemi andmetel registreeriti 2016. aastal 89 juhtumit, kuid 2018. aastal registreeriti neid juba 138.

Õiguskomisjon ei toeta kanepi legaliseerimist. Kanepiga seonduvat tuleb käsitleda komplekselt ja tasakaalustatult, ühtse probleemipüstitusena, ministeeriumide koostöös. Rõhku tuleks pöörata ennetustöö arendamisele ning inimeste teadlikkuse tõstmisele seoses ohtudega, mis kaasnevad kanepi tarvitamisega.

Ühtlasi palub õiguskomisjon sotsiaalkomisjonil pöörata tähelepanu ravikanepi väljakirjutamise korra lihtsustamisele.

Käesolevale arvamusele on lisatud õiguskomisjoni liikme Andrei Korobeiniku eriarvamus: „Pean oluliseks jätkata arutelu kanepi dekriminaliseerimise kohta Eestis. Eesti narkosuremus elaniku kohta on suurusjärgu võrra kõrgem kui Euroopa Liidu riikides (3 vs 50 surma ühe miljoni elaniku kohta) ja põhjus pole kindlasti kanepis. Põhjus on selles, et meil puudub efektiivne narkopoliitika, oleme endiselt keeldude ja käskude usku. Õiguskomisjoni ühepoolset negatiivset arvamusalaldust toetada ei saa.“

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaanus Karilaid

Esimees